Ymgynghoriad ar sut mae Estyn yn arolygu

Estyn yw swyddfa Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru. Mae'n annibynnol ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru, ond yn cael ei hariannu ganddo. Diben Estyn yw arolygu ansawdd a safonau mewn addysg a hyfforddiant yng Nghymru. Mae'r ymgynghoriad hwn yn ceisio eich barn ar arolygiadau Estyn. Caiff unrhyw newidiadau eu gwneud o Fedi 2017.

Mae'r ymgynghoriad hwn yn ymwneud â'r sectorau canlynol:

- ysgolion cynradd
- ysgolion uwchradd
- ysgolion pob oedran
- ysgolion wedi'u ffedereiddio
- ysgolion arbennig
- unedau cyfeirio disgyblion
- ysgolion annibynnol ac ysgolion a cholegau arbennig annibynnol
- addysg a hyfforddiant cychwynnol athrawon
- sefydliadau addysg bellach
- dysgu oedolion yn y gymuned
- dysgu yn y gwaith

Nid yw lleoliadau nas cynhelir ac awdurdodau lleol wedi eu cynnwys, er y gall yr adborth lywio trefniadau arolygu yn y sectorau hynny yn y dyfodol.

Adolygwyd y trefniadau arolygu ar gyfer y sector addysg bellach y llynedd er mwyn adlewyrchu'r newid yn y sector yn yr ychydig flynyddoedd diwethaf. Bydd yr ymgynghoriad hwn yn effeithio ar y fframwaith arolygu ar gyfersefydliadau addysg bellach . ond gall unrhyw addasiadau gael eu cyflwyno dros gyfnod hwy ac yn sgil arfarniad o'r trefniadau newydd yn y sector.

Cyflwynodd Estyn y trefniadau arolygu presennol ym Medi 2010 ar ddechrau cylch chwe blynedd o arolygiadau (2010-2016) ar gyfer y rhan fwyaf o sectorau y mae'n eu harolygu. Roedd adolygiad canol cylch, a gwblhawyd gan Estyn ar ddechrau 2012, yn dangos bod rhanddeiliaid yn gyffredinol gadarnhaol ynghylch y trefniadau hyn. Yn 2013, ymgynghorodd Estyn a Llywodraeth Cymru ar newidiadau i amlder arolygiadau a'r cyfnod hysbysu a roddir cyn arolygiad. O ganlyniad, newidiwyd y rheoliadau i dorri ar ragweladwyedd amseriad arolygiadau ysgol.

Ers hynny, cynlluniwyd newidiadau mawr ar gyfer y system addysg yng Nghymru o ganlyniad i'r Fargen Newydd ac adroddiadau Dyfodol Llwyddiannus ac Addysgu Athrawon Yfory. Mae'n gyfle da i edrych unwaith eto ar beth a sut mae Estyn yn arolygu. Mae Estyn yn croesawu trafodaeth eang â dysgwyr, gweithwyr proffesiynol, rhieni neu ofalwyr ac unrhyw un sydd â diddordeb mewn addysg ynghylch ein trefniadau arolygu yn y dyfodol.

Mae rhai agweddau ar sut mae Estyn yn arolygu yn ofynion cyfreithiol. Byddai unrhyw newidiadau i'r rhain yn cymryd ychydig bach mwy o amser ac yn destun ymgynghori pellach.

Sut i gyflwyno eich barn

Mae dwy ffordd y gallwch lenwi a chyflwyno eich ymateb:

1 Llenwch yr holiadur ar-lein yn www.estyn.llyw.cymru/ymgynghoriad

2 Argraffwch y ddogfen hon a phostiwch eich ymateb i:

Swyddog yr ymgynghoriad,
Estyn,
Llys Angor,
Heol Keen,
Caerdydd
CF24 5JW

Caiff yr ymgynghoriad ei lansio ar 30 Medi 2015 a bydd yn cau ar 11 Tachwedd 2015. Gwnewch yn siŵr fod pob ymateb drwy'r post yn cyrraedd Estyn erbyn y dyddiad hwn.

Cyfrinachedd

Bydd y wybodaeth a ddarperir yn cael ei chadw gan Estyn ac ni fydd ymatebion unigol yn cael ei rhannu ag unrhyw un y tu allan i'r sefydliad. Caiff y wybodaeth ei defnyddio i helpu i wella sut mae Estyn yn arolygu addysg a hyfforddiant yng Nghymru. Os byddwch yn datgelu pwy ydych, caiff hyn ei drin yn gyfrinachol.

Gwybodaeth allweddol amdanoch chi

Dewiswch un opsiwn isod sy'n disgrifio orau ym mha rinwedd rydych chi'n llenwi'r holiadur hwn.

Dysgwr	Rhiant/gofalwr	Gweithiwr addysg proffesiynol	Aelod o'r cyhoedd
☐	☐	☐	☐
Arall (rhowch fanylion):			

Pa sector(au) y mae gennych chi ddiddordeb ynddo/ynddynt? (Dewiswch bob un sy'n berthnasol).

Dysgu oedolion yn y gymuned	☐	Awdurdodau lleol / consortia rhanbarthol	☐
Ysgolion pob oed ac ysgolion wedi'u ffedereiddio	☐	Ysgolion cynradd	☐
Lleoliadau'r blynyddoedd cynnar	☐	Unedau cyfeirio disgyblion	☐
Addysg bellach	☐	Ysgolion uwchradd	☐
Ysgolion annibynnol ac ysgolion a cholegau arbennig annibynnol	☐	Ysgolion arbennig	☐
Addysg a hyfforddiant cychwynnol athrawon	☐	Dysgu yn y gwaith	☐
Arall (rhowch fanylion):			

Cwestiwn 1: Cynllunio arolygiadau cychwynnol

Ar hyn o bryd, mae pob darparwr yn cael ei harolygu yn yr un ffordd. Yn y dyfodol, fe allwn ni arolygu darparwyr mewn ffyrdd gwahanol yn ddibynnol ar ganlyniad ei harolygiad blaenorol neu oherwydd rheswm arall.

Ticiwch un blwch i ddangos pa un o'r datganiadau isod sydd orau gennych.

Dylai pob darparwr gael eu harolygu yn yr un ffordd ☐	Dylai Estyn edrych ar ei harolygiad diwethaf a gwybodaeth eraill a phenderfynu sut i'w harolygu ☐	Gwneud rhywbeth gwahanol ☐

Os ydych wedi dewis <u>'gwneud rhywbeth gwahanol'</u>, defnyddiwch y blwch isod i ddweud sut rydych chi'n teimlo y dylai arolygiadau o ddarparwyr addysg a hyfforddiant yng Nghymru gael eu cynnal.

Cwestiwn 2a: Gweithgarwch dilynol mewn ysgolion

Yn ystod arolygiad, mae arolygwyr yn ystyried a oes angen unrhyw weithgarwch dilynol ar ddarparwr ai peidio.

Ar gyfer ysgolion, mae gan Estyn bedwar categori o weithgarwch dilynol:

Categori	Disgrifiad
Monitro gan yr awdurdod lleol	Mae’r awdurdod lleol yn monitro cynnydd ac yn rhoi adroddiad i Estyn ymhen tua 12-18 mis
Monitro gan Estyn	Mae Estyn yn gwirio cynnydd ac/neu yn ymweld â’r ysgol ymhen tua 12-18 mis
Gwelliant sylweddol	Mae Estyn yn ymweld â’r ysgol i wirio cynnydd ymhen tua 12 mis
Mesurau arbennig	Mae Estyn yn ymweld â’r ysgol bob tymor i wirio cynnydd

A ydych chi’n teimlo bod y pedair lefel monitro hyn yn effeithiol ar gyfer ysgolion?

Ydw	Nac ydw	Ddim yn siŵr / Dim barn
☐	☐	☐

Cwestiwn 2b: Gweithgarwch dilynol mewn darparwyr ôl-16

Ar gyfer darparwyr ôl-16, mae dau gategori o weithgarwch dilynol, o’r enw monitro gan Estyn ac ail-arolygiad.?

A ydych chi’n teimlo bod y ddwy lefel monitro hyn yn effeithiol ar gyfer darparwyr ôl-16?

Ydw	Nac ydw	Ddim yn siŵr / Dim barn
☐	☐	☐

Defnyddiwch y blwch isod i roi awgrymiadau ar sut y gall Estyn wella ei drefniadau gweithgarwch dilynol ar gyfer ysgolion a darparwyr ôl-16.

Cwestiwn 3: Fframwaith arolygu cyffredin Estyn

Mae'r fframwaith arolygu cyffredin yn dweud wrth bawb beth rydym yn chwilio amdano mewn arolygiad. Mae tri chwestiwn allweddol (Cwestiwn Allweddol 1,2 a 3) wedi eu rhannu yn 10 maes (1.1 -3.4). Ar hyn o bryd, rydym yn gofyn cwestiynau am bob un o rain.

Mae mwy o wybodaeth am yr hyn y mae arolygwyr yn chwilio amdano ar gyfer pob dangosydd ansawdd ar gael ar wefan Estyn:
http://www.estyn.llyw.cymru/arolygu/esbonio-arolygu/fframwaith-arolgu-cyffredin

Pa mor bwysig ydyw ein bod yn arolygu pob un o'r meysydd?

	Pwysig iawn	**Pwysig**	**Ddim yn bwysig iawn**	**Ddim yn bwysig o gwbl**	**Ddim yn siwr**
Cwestiwn Allweddol 1: Deilliannau i ddysgwyr					
1.1 Safonau – a yw dysgwyr yn gweithio'n dda ac yn cael canlyniadau da?	☐	☐	☐	☐	☐
1.2 Lles – a yw dysgwyr yn mwynhau addysg?	☐	☐	☐	☐	☐
Cwestiwn Allweddol 2: Ansawdd y ddarpariaeth					
2.1 Profiadau dysgu – a yw pynciau (y cwricwlwm) yn helpu dysgu?	☐	☐	☐	☐	☐
2.2 Addysgu – a yw'r addysgu yn bodloni anghenion dysgwyr?	☐	☐	☐	☐	☐
2.3 Gofal, cymorth ac arweiniad – a oes cymorth ar gael pan mae ei angen ar ddysgwyr?	☐	☐	☐	☐	☐
2.4 Amgylchedd dysgu – a yw'r darparwr yn lle, cadarnhaol i ddysgu ynddo?	☐	☐	☐	☐	☐
Cwestiwn Allweddol 3: Arweinyddiaeth					
3.1 Arweinyddiaeth a rheolaeth – a oes arweinyddiaeth dda?	☐	☐	☐	☐	☐
3.2 Gwella ansawdd – a yw'r darparwr yn parhau i wella?	☐	☐	☐	☐	☐
3.3 Gweithio mewn partneriaeth – a yw'r darparwr yn cydweithio ag eraill i helpu dysgwyr?	☐	☐	☐	☐	☐
3.4 Rheoli adnoddau – a yw'r darparwr yn gwneud defnydd da o arian a staff?	☐	☐	☐	☐	☐

Defnyddiwch y blwch isod i roi awgrymiadau ar unrhyw feysydd rdych chi'n teimlo y dylai Estyn roi blaenoriaeth iddynt neu ganolbwyntio arnynt mewn arolygiadau, gan gynnwys meysydd nad ydynt yn cael eu cynnwys yn y fframwaith presennol.

Cwestiwn 4a: Geiriau barnau Estyn

Ar hyn o bryd, mae Estyn yn defnyddio'r geiriau a'r disgrifiadau canlynol yn ei adroddiadau i ddisgrifio darparwyr.

Gair barn	Yr hyn y mae'r farn yn ei olygu
Rhagorol	Llawer o gryfderau, gan gynnwys enghreifftiau arwyddocaol o arfer sy'n arwain y sector
Da	Llawer o gryfderau a dim meysydd pwysig sydd angen eu gwella'n sylweddol
Digonol	Mae cryfderau'n gorbwyso'r meysydd i'w gwella
Anfoddhaol	Mae'r meysydd pwysig i'w gwella yn gorbwyso'r cryfderau

A ydych chi'n credu y dylai Estyn barhau i ddefnyddio'r pedwar gair a'r disgrifiadau hyn ar gyfer barnau arolygiadau?

Ydw	Nac ydw	Ddim yn siŵr / Dim barn
☐	☐	☐

Os gwnaethoch chi ddewis 'Nac ydw', defnyddiwch y blwch isod i ddweud beth rydych chi'n credu fyddai'n fwy defnyddiol.

Cwestiwn 4b: Llunio barnau

Ar hyn o bryd, mae Estyn yn llunio 15 barn mewn adroddiad arolygu. Mae arolygwyr yn llunio barn yn erbyn pob un o'r 10 dangosydd ansawdd a ddisgrifiwyd ynghynt yng nghwestiwn 3 (safonau, lles, addysgu ac ati). Yna, maent yn defnyddio'r canfyddiadau hyn i lunio barn ar gyfer tri chwestiwn allweddol ar ddeilliannau, darpariaeth ac arweinyddiaeth. Hefyd, mae arolygwyr yn llunio dwy farn ar berfformiad cyffredinol y darparwr a pha mor debygol ydyw o wella.

Beth yw eich barn chi ar nifer y barnau gwahanol y mae Estyn yn eu llunio?

Llawer gormod	Gormod	Yn briodol	Rhy ychydig	Rhy ychydig o lawer	Ddim yn siŵr / Dim ymateb
☐	☐	☐	☐	☐	☐

Defnyddiwch y blwch isod i esbonio eich ateb ac i wneud rhagor o sylwadau ar yr hyn y dylai Estyn lunio barnau arno.

Cwestiwn 5: Cyfnodau hysbysu

Er 2010, mae darparwyr ar draws y rhan fwyaf o sectorau wedi cael 20 diwrnod gwaith o rybudd cyn arolygiad.

Beth yw eich barn chi am y cyfnod hysbysu presennol?

Rhy hir o lawer	Rhy hir	Yn briodol	Rhy fyr	Rhy fyr o lawer	Ddim yn siŵr / Dim ymateb
☐	☐	☐	☐	☐	☐

Defnyddiwch y blwch isod i ddweud beth rydych chi'n teimlo y dylai'r cyfnod hysbysu fod ac i esbonio'r rhesymau am hynny.

Cwestiwn 6: Cynnwys rhieni/gofalwyr, disgyblion, staff a llywodraethwyr mewn arolygiadau

Rhieni/gofalwyr mewn ysgolion

Ar hyn o bryd, gall rhieni/gofalwyr lenwi holiadur ar-lein a mynd i gyfarfod rhieni/gofalwyr cyn i'r arolygiad ddechrau i rannu eu barn.

Cwestiwn 6a: A ddylai Estyn barhau i ddefnyddio holiaduron dienw i gael barn rhieni/gofalwyr cyn arolygiad?

Dylai	Ni ddylai	Ddim yn siŵr / Dim barn
☐	☐	☐

Cwestiwn 6b: A ddylai Estyn barhau i wahodd rhieni/gofalwyr i gyfarfod fel rhan o arolygiad?

Dylai	Ni ddylai	Ddim yn siŵr / Dim barn
☐	☐	☐

Dysgwyr

Ar hyn o bryd, mae cyfran o ddysgwyr dros saith oed yn llenwi holiadur ar-lein cyn arolygiad. Mae arolygwyr hefyd yn cyfarfod â grwpiau o ddysgwyr yn ystod arolygiadau ac yn siarad â dysgwyr unigol wrth iddynt arsylwi gwersi.

Cwestiwn 6c: A ddylai Estyn barhau i ddefnyddio holiaduron dienw i gael barn dysgwyr cyn arolygiad?

Dylai	Ni ddylai	Ddim yn siŵr / Dim barn
☐	☐	☐

Staff

Mae arolygwyr yn cyfweld â rhai aelodau staff yn ystod arolygiadau, ond nid yw Estyn yn defnyddio holiadur staff i alluogi pob aelod staff i rannu ei farn/barn.

Cwestiynau 6ch: A ddylai Estyn gyflwyno holiaduron staff dienw cyn arolygiad?

Dylai	Ni ddylai	Ddim yn siŵr / Dim barn
☐	☐	☐

Llywodraethwyr

Os oes gan ddarparwr gorff llywodraethol neu gorff tebyg, mae arolygwyr yn cyfweld â chadeirydd y llywodraethwyr a nifer fach o gynrychiolwyr eraill y corff.

Cwestiwn 6d: A ddylai Estyn gyflwyno holiaduron dienw i bob llywodraethwr cyn arolygiad?

Dylai	Ni ddylai	Ddim yn siŵr / Dim barn
☐	☐	☐

Defnyddiwch y blwch isod i roi awgrymiadau ar sut y gall Estyn wella ymhellach y modd y mae'n cynnwys pawb yn ei arolygiadau.

Cwestiwn 7: Adroddiadau arolygu

Er mwyn bod yn ddefnyddiol, dylai adroddiadau arolygu fod yn hawdd eu deall a'u cyhoeddi'n fuan ar ôl yr arolygiad. Dylent roi darlun clir i'r darllenydd o gryfderau a gwendidau'r darparwr. Dylent hefyd helpu darparwyr i wella.

Gan ddefnyddio'r diffiniad uchod o ddefnyddioldeb, i ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno bod adroddiadau arolygu Estyn yn ddefnyddiol?

Cytuno'n gryf	Cytuno	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	Anghytuno	Anghytuno'n gryf	Ddim yn siŵr / Dim ymateb
☐	☐	☐	☐	☐	☐

Defnyddiwch y blwch isod i roi awgrymiadau ar sut y gall Estyn wella ei adroddiadau arolygu.

Cwestiwn 8: Arolygwyr lleyg

Mae arolygwyr lleyg yn aelodau o'r cyhoedd sy'n cael eu hyfforddi gan Estyn i gymryd rhan mewn arolygiadau ysgol. Nid ydynt yn weithwyr addysg proffesiynol, ond maent yn rhoi barn unigolyn lleyg.

I ba raddau ydych chi'n cytuno neu anghytuno y dylai Estyn gynnwys arolygydd lleyg ar dimau arolygu ysgolion?

Cytuno'n gryf	Cytuno	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	Anghytuno	Anghytuno'n gryf	Ddim yn siŵr / Dim ymateb
☐	☐	☐	☐	☐	☐

Defnyddiwch y blwch isod i esbonio eich dewis a rhoi unrhyw awgrymiadau eraill am ddefnyddio arolygwyr lleyg mewn arolygiadau.

Cwestiwn 9: Sylwadau cyffredinol

Ymgynghorodd Estyn ar ei drefniadau arolygu yn 2012 ac roedd cefnogaeth gref i agweddau fel:

- dylai uwch aelod staff o ddarparwr tebyg ('arolygydd cymheiriaid') gael ei gynnwys yn aelod o'r tîm arolygu
- dylai uwch aelod staff o'r darparwr gael ei (g)wahodd i ymuno â'r tîm arolygu fel enwebai
- dylai'r arolygiad adeiladu ar hunanarfarniad y darparwr

Mae Estyn yn ymrwymo i wella'r ffordd y mae'n arolygu a'i nod yw adeiladu ar y cryfderau hyn.

Mae gennym ddiddordeb mewn clywed eich barn chi ar sut y gallwn wneud ein gwaith yn fwy effeithiol.

Defnyddiwch y blwch isod i roi adborth ar unrhyw agwedd arall ar drefniadau arolygu Estyn a chynnig awgrymiadau ar unrhyw fater arall y dylid ei ystyried fel rhan o'r adolygiad.

Gwybodaeth ychwanegol

Os ydych yn ymateb ar ran sefydliad, defnyddiwch y blwch isod i roi enw'r sefydliad.

Os ydych chi'n fodlon i Estyn gysylltu â chi eto mewn perthynas â'ch sylwadau, rhowch eich manylion cyswllt isod:

Diolch i chi am gymryd rhan yn ymgynghoriad Estyn. Bydd y wybodaeth a geir yn cael ei defnyddio i ddatblygu'r modd y mae Estyn yn arolygu. Bydd y trefniadau newydd yn dechrau ym Medi 2017. Os oes gennych unrhyw gwestiynau am yr ymgynghoriad, cysylltwch ag Estyn trwy'r ebost : ymgynghoriad@estyn.llyw.cymru